

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 36493**Nom:** Polítiques de Desenvolupament Regional i Local en un context de Globalització**Cicle:** Grau**Crèdits ECTS:** 6**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
1316 - Grau Economia	Facultat d'Economia	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1316 - Grau Economia	Economía Internacional y Territorio	OPTATIVA

COORDINACIÓ

GALLEGO BONO JUAN RAMON

RESUM

L'activitat econòmica no es produeix en un buit espacial. Abans al contrari es produeix en el marc d'un territori. Però aquest territori no és únicament un marc físic o contenidor en el qual es desenvolupa l'activitat econòmica. El territori és a més d'això un procés socialment construït pels actors a través de la seva interacció. El territori defineix per tant una realitat social, i com tal va a conferir connotacions específiques a l'activitat humana que es produeix en el seu si, amb inclusió per tant de l'activitat econòmica. En aquest sentit, en aquesta assignatura es tractarà d'analitzar quina és la importància del territori per al desenvolupament econòmic a partir sobretot de tota una literatura recent que permet fer emergir la importància del territori en les iniciatives col·lectives i en els processos d'innovació. Especial importància adquireix interpretar tota aquesta literatura a la llum d'un enfocament evolucionista. La importància del territori condueix a reivindicar la importància del desenvolupament local i a reinterpretar les causes del desenvolupament regional i del desenvolupament desigual.

Des d'aquesta perspectiva, la problemàtica dels sectors productius i dels territoris no és comprensible al marge de la seva inserció al territori immediat com a factor condicionant bàsic del seu dinamisme intern i de la seva competitivitat i inserció externa.

D'igual manera, les polítiques de desenvolupament regional i local són importants a la llum de la nova importància del territori en el desenvolupament econòmic. La seva configuració ha de tenir en compte tot un seguit de canvis en l'entorn institucional intern i extern, nacional i internacional, que han contribuït al seu desenvolupament. També ha de tenir en compte en la seva definició i configuració els factors determinants

del desenvolupament econòmic al territori i la necessitat d'articulació local-global. I finalment ha de tenir en compte que les polítiques de desenvolupament regional i local són polítiques (econòmiques) públiques, la qual cosa implica que en la seva definició van a participar i/o es van a veure implicats multiplicitat d'actors i tot un seguit de processos de decisió de caràcter públic i/o col·lectiu que condicionen la seva naturalesa, evolució i possibilitats.

L'estudi teòric es completarà amb l'estudi de casos pràctics i s'utilitzaran les diferents fonts disponibles, estadístiques i no, perquè l'alumnat pugui realitzar anàlisis empíriques aplicant els conceptes i idees prèviament desenvolupats i d'aquesta manera apliqui els coneixements adquirits en la teoria i en les pràctiques.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Els coneixements bàsics sobre política econòmica i polítiques públiques ja adquirits en els primers cursos del Grau, d'un costat, i, algun coneixement i, sobretot, preocupació per la importància de la dimensió territorial dels processos econòmics en un context de globalització, d'un altre costat.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Capacitat d'aprenentatge autònom.

Capacitat de comunicació oral i escrita en llengua nativa.

Capacitat de pensament crític.

Capacitat de treball en equip (incloent treball interdisciplinari).

Capacitat per a la cerca i l'anàlisi d'informació.

Capacitat per a la presa de decisions aplicant els coneixements a la pràctica.

Comprendre el funcionament de l'economia a nivell agregat i l'efecte que hi tenen les distintes polítiques econòmiques.

Comprendre els mecanismes que expliquen la distribució de l'activitat econòmica en l'espai i els processos de desenvolupament regionals i urbans.

Comprendre i aplicar el mètode científic, consistent a formular hipòtesis, deduir resultats comprovables i confrontar-los amb l'evidència empírica i experimental.

Coneixement dels entorns econòmics espanyol, europeu i internacional, els sectors productius i el

funcionament de les institucions.

Conèixer i comprendre els determinants del creixement sostenible a llarg termini d'una economia.

Ser capaç d'elaborar i defensar un informe econòmic.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El desenvolupament econòmic al territori

- 1.1. Nous enfocaments en Ciència Regional
- 1.2. El paper renovat del territori en el desenvolupament econòmic: territori, creativitat col·lectiva i innovació
- 1.3. Del desenvolupament polaritzat al desenvolupament endogen: els termes d'una nova relació
- 1.4.- Desenvolupament local i desenvolupament global

2. El diagnòstic territorial i les polítiques de desenvolupament regional i local

- 2.1. Bases per a una caracterització socio-econòmica
- 2.2. Problemàtica interna i externa dels sectors dominants
- 2.3. Riquesa relativa del capital social-relacional
- 2.4. El marc institucional territorial com a condicionant

3. Les Polítiques de Desenvolupament Regional i Local com a política públiques

- 3.1. Factors explicatius de l'auge i evolució recent
- 3.2. Els processos de conformació de les polítiques de desenvolupament regional i local
- 3.3. Les polítiques de desenvolupament local com a polítiques espacials i territorials
- 3.4. Les polítiques de desenvolupament local com a polítiques d'ordenació institucional: governança territorial i participació dels actors
- 3.5. El grau de consens en les polítiques de desenvolupament local: pluralitat de dimensions
- 3.6. El diagnòstic territorial en l'eficàcia, eficiència i dinàmica de les polítiques de desenvolupament local

4. Les polítiques de desenvolupament regional i local: objectius i instruments en un context de globalització

- 4.1. Estímul a la competitivitat sectorial-territorial i al desenvolupament soci-econòmic sostenible
- 4.2. El paper dels poders públics locals en matèria socioeconòmica
- 4.3. Organització de les estratègies de desenvolupament regional i local
- 4.4. Àmbits d'actuació i instruments en les polítiques de desenvolupament regional i local
- 4.5. La política de desenvolupament regional i la *learning region*

5. Estudis de casos valencians. Problemàtiques territorials i polítiques de desenvolupament regional i local

- 5.1. Territorialització de base industrial. Polítiques de reconversió i de reindustrialització i el paper de la política regional i local
- 5.2. Crisi de l'agricultura cítrica, política regional agrària i creativitat territorial
- 5.3. L'articulació local-global dels sistemes localitzats de PIMES i la política territorial
- 5.4. Pactes territorials per l'ocupació: la problemàtica d'una governança multinivell

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Pràctiques a l'aula	30,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	20,00
Preparació de classes	40,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

El desenvolupament de l'assignatura s'estructura a través de la combinació de classes teòriques i pràctiques amb una distribució equitativa del temps entre ambdues. En les classes teòriques es presentaran i s'explicaran els continguts bàsics del programa. En les classes pràctiques s'explicaran pel professor i es discutiran tot un seguit de casos d'experiències valencianes de crisis, desenvolupament territorial i polítiques de desenvolupament regional i local en un context de globalització. D'aquesta manera, els estudiants aprendran a aplicar i enriquir els conceptes teòrics bàsics prèviament introduïts. Aquests casos d'estudis s'analitzessin a partir d'articles i materials proporcionats pel professor des del principi de curs a través de l'aula virtual. Seguir aquests estudis serà essencial per a la realització d'un treball final col·lectiu per part dels estudiants.

AVALUACIÓ

Es combinarà l'avaluació contínua del treball realitzat pels estudiants al llarg del curs (sobretot pel que fa a les competències de treball individual i en equip, comunicació, localització i tractament de la informació) amb la realització de proves específiques de tipus examen dirigides a constatar els coneixements més específics de l'assignatura.

Avaluació contínua i lliurament de treballs: 60% de la qualificació. Distribuïda de la següent manera:

Assistència i participació en classe i lliurament de les pràctiques: 20%

Treball en grup: 40%

Examen tipus test: 40% de la qualificació restant

En classe o via aula virtual s'indicarà si alguna de les activitats de l'avaluació continua és recuperable de cara a la segona convocatòria.

Segons l'article 11.g de la Llei 3/2022, de 24 de febrer, de convivència universitària, quant al ChatGPT, es considerarà falta molt greu plagiar totalment o parcialment una obra, o cometre frau acadèmic en l'elaboració de qualsevol treball a activitat que se sol·licite a l'alumnat. S'entendrà com a frau acadèmic qualsevol comportament premeditat tendent a falsejar els resultats d'un examen o treball, propi o alié (inclòs l'ús indegut de la intel·ligència artificial com ChatGPT), realitzat com a requisit per a superar una assignatura o acreditar el rendiment acadèmic.

BIBLIOGRAFIA

- Camagni, R. (2005): *Economía urbana*, Antoni Bosch, Barcelona, Especial. Cap. 8
- Gallego, J.R. (2016): "Desarrollo económico y diagnóstico territorial en regiones desarrolladas y en regiones en desarrollo" en Noguera Tur, J. (Ed): *La visión territorial y sostenible del desarrollo local. Una perspectiva multidisciplinar*, Servei de Publicacions de la Universitat de València, Valencia, pp.163-200.
- Gallego J.R. y Pitxer, J.V. (2010): *La Política Regional*, en García Reche, A. y Sánchez, A. (Coordinadores): *Políticas Económicas Sectoriales y Estructurales*, Tirant lo Blanch, Valencia, pp. 77-102.
- Gallego, J.R. y Pitxer, J.V. (2018): *Reinterpretando el desarrollo territorial: Una nueva visión desde la Economía*, en Farinós, J. (Coord), Farinós, J. y Peiró, E. (Ed): *Territorios y Estados. Elementos para la coordinación de las políticas de ordenación del Territorio en el siglo XXI*. Valencia: Tirant lo Blanch, pp.191-233.
- Sen, A. (2000): *Desarrollo y libertad*, Plaza y Janés, Barcelona. Caps. 1 y 2.

- Alburquerque, F. (2002): Guía para agentes. Desarrollo económico territorial, Instituto de Desarrollo Regional ¿ Fundación Universitaria, Sevilla
- Amin, A. (2002): "Spatialities of globalisation", *Environment and Planning A*, 34: 385-399.
- Banyuls, J. y otros (2005): Economía laboral i polítiques d'ocupació, Universitat de València, València. Capítulo 7 ("Els mercats locals de treball"), pp. 191-214.
- Blanco, I. y R. Gomà (2002): Gobiernos Locales y Redes Participativas, Ariel, Barcelona.
- Boisier, S. (2016): Desarrollo local, ¿de qué estamos hablando?, En Noguera Tur, J. (Ed: La visión territorial y sostenible del desarrollo local. Una perspectiva multidisciplinar, Servei de Publicacions de la Universitat de València, Valencia, pp.23-46
- Bono, E. (2010): Naranja y Desarrollo. La base agrícola exportadora de la economía del País Valenciano y el modelo de crecimiento hacia fuera, Publicacions de la Universitat de València (PUV), Valencia.
- Bustos Gallardo, B. Lukas, M., Stamm, C. y Torre, A. (2019): Neoliberalismo y gobernanza territorial: propuestas y reflexiones a partir del caso de Chile, *Revista de Geografía Norte Grande*, 73, 161-183. Doi: 10.4067/S0718-34022019000200161
- Capdevila, I., Cohendet, P. y Simon, L. (2018): From a local community to a global influence. How elBulli restaurant created a new epistemic movement in the world of haute cuisine, *Industry and Innovation*, 25 (5), 526-549 - Colletis, G. et B. Pecqueur. 1993. «Intégration des espaces et quasi-intégration des firmes: vers de nouvelles rencontres productives?» *Revue d'économie régionale et urbaine*, 3 :489-507.
- Fernández, V.R. y Comba, D.A. (2017): Sistemas Regionales de Innovación en la periferia: una perspectiva crítica, *Redes*, 22(1), 376-401. DOI: 10.17058/redes.v22i1.8429
- Florida (2009): Las ciudades creativas, Paidós, Barcelona.
- Foster, J. & Metcalfe, J.S. (2012). Economic emergence: An evolutionary economic perspective, *Journal of Economic Behavior and Organization*, 82(2-3), 420-432.
- Gallego, J.R. (2009): "Desarrollo Local y Desarrollo Global" en Noguera, J.; Pitarch, M^aD. y Esparcia, J. (Coord.): Op. Cit. (Anexos en CD-ROM).
- Gallego, J.R. (2016): "Fragmentación de las redes de innovación y dinámica de los sistemas territoriales de producción y de innovación en sectores tradicionales", *Innovar*, 26(62), 23-40, DOI: 10.15644/innovar.v26n62.56
- Gallego, J.R. y Pitxer, J.V. (2019): La base territorial del desarrollo económico en la Comunitat Valenciana: cultura, endogeneidad y regiones urbanas y metropolitanas, En Farinós, J. (coord.) y J. Farinós y E. Peiró (eds.) Informe sobre la evolución y la situación territorial de la Comunitat Valenciana, 427-461, Valencia: Universitat de València
- Gallego, J. R., Pitxer, J. V. (2024). La proximidad: clave de las interacciones externas y dinámica interna de las zonas rurales. Propuesta teórico-metodológica y el caso valenciano. *AGER: Revista de Estudios sobre Despoblación y Desarrollo Rural (Journal of Depopulation and Rural Development Studies)*, (40), 195-229
<https://doi.org/10.4422/ager.2024.17>
- Gallego-Bono, J.R. & Tapia-Baranda, M.R. (2022): "Industrial ecology and sustainable change: inertia and transformation in Mexican agro-industrial sugarcane clusters.", *European Planning Studies*, 30(7), 1271-1291. DOI: 10.1080/09654313.2020.1869186
- Hirschman, A.O. (1961): La estrategia del desarrollo económico, Fondo de Cultura, México. (V.O. 1958).
- Tomás Carpi, J.A. (dir), Banyuls, J., Cano, E., Contreras, J.L., Gallego, J.R., Picher, J.V., Such, J. y Torrejón, M. (1999): Dinámica industrial e innovación en la Comunidad Valenciana. Análisis de los distritos industriales del calzado, cerámica, mueble y textil. Valencia. IMPIVA. Pp.423.
- Torre, A. (2018) : Développement territorial et relations de proximité, *Revue d'Économie Régionale et Urbaine*, 5-6, 1043-1075.

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Guia Docent
36493 Polítiques de Desenvolupament Regional i Local
en un context de Globalització
